

POSUDOK ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Téma: Entrepreneurial Activity and Options to Its Support through Public Policies
Podnikateľská aktivita a možnosti jej podpory prostredníctvom verejných politík

Typ záverečnej práce: dizertačná práca, PhD

Autor: Ing. Ondřej Dvouletý, MSc.

Oponent: prof. Ing. Anna Pilková, CSc., MBA

Podnikanie hrá dôležitú úlohu v súčasnom hľadaní riešenia určitých makroekonomických problémov ako aj zdrojov ekonomického rastu. Potvrdzujú to viaceré výskumy a na základe nich formulované teórie, avšak ako správne autor predloženej dizertačnej práce cituje a konštatuje, dopad podnikania na ekonomický rozvoj zatiaľ nie je jednoznačne potvrdený. Vzhľadom k tomu výskum podnikateľskej aktivity, jej determinantov, ako aj podnikateľského ekosystému je nevyhnutný a zvlášť potrebný. Na základe uvedeného možno konštatovať, že téma dizertačnej práce je, ako z hľadiska rozvoja ďalšej teórie, tak aj pre tvorcov politík v oblasti podpory podnikania, veľmi aktuálna.

1. Cieľ dizertačnej práce a miera jeho naplnenia

Autor si stanovil veľmi ambiciózny hlavný cieľ, ktorým je poskytnúť stakeholdrom empirický dôkaz o vzťahu medzi podnikaním a regionálnym rozvojom, determinantmi podnikateľskej aktivity a efektoch verejných politík zameraných na podporu podnikania/samostatnej zárobkovej činnosti. K naplneniu tohto ambiciózneho cieľa bolo potrebné naformulovať a splniť logicky nadväzujúce čiastkové ciele zamerané jednak na analýzy realizované na makroúrovni (analýza determinantov podnikateľskej aktivity medzi škandinávskymi krajinami), mezo úrovni (analýza dopadu podnikania na ekonomický rozvoj, ako aj analýza determinantov podnikateľskej aktivity s dôrazom na vzťah medzi podnikaním a mierou nezamestnanosti v regiónoch Čiech a hodnotenie verejných programov zameraných na start-up dotácie nezamestnaným), ako aj hodnotenie na mikro úrovni, konkrétne programov zameraných na finančné nástroje poskytujúce kapitál novo založeným firmám.

Na základe preštudovania dizertačnej práce konštatujem, že hlavný cieľ, ako aj čiastkové ciele dizertačnej práce boli naplnené.

2. Štruktúra a metodológia spracovania riešenej problematiky

Dizertačná práca je predložená ako súbor piatich recenzovaných článkov (štúdií), v ktorých je doktorand sólo autorom, a v prílohách uvedených ďalších dvoch článkov, ktoré dopĺňajú riešenú problematiku a doktorand v nich vystupuje ako spoluautor.

Problematika dizertačnej práce je logicky spracovaná do deviatich častí, pričom posledné dve časti sú prílohy, kde sú prezentované už spomínané dva spoluautorské články.

Cieľ, použité metódy a štruktúra práce sú obsahom úvodu - prvej časti. Zhrnutie výsledkov riešení podľa jednotlivých článkov a v súlade s formulovanými piatimi

čiastkovými cieľmi je logicky spracované a prezentované v druhej časti predloženej dizertačnej práce. Nadväzne v častiach 3 – 7, v rámci jednotlivých článkov je definovaný problém/formulované hypotézy, podrobne charakterizovaný súčasný stav parciálnej riešenej problematiky v teórii, ako aj výskumoch, metódy a zdroje dát, výsledky, závery, limity a odporúčané ďalšie smery výskumu.

Zvlášť treba oceniť spracovanú východiskovú poznatkovú základňu, ktorá k práci ako celku vychádza z viac ako 150 zdrojov a to prevažne zahraničnej, avšak aj relevantnej domácej literatúry.

V procese riešenia čiastkových problémov autor použil adekvátne výskumné postupy a metódy, na základe výsledkov ktorých formuloval kľúčové zistenia a odporúčania.

V riešení každého čiastkového problému aplikoval vybrané relevantné ekonometrické modely a štatistické metódy pričom sa inšpiroval už spomínanou bohatou východiskovou poznatkovou základňou. Aplikované metódy sú prehľadne spracované v tabuľke č. 1, s. 6 a podrobne v každej z častí 3-7.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že práca má logickú štruktúru v súlade so stanoveným hlavným a čiastkovými cieľmi a pri riešení problematiky autor aplikoval adekvátne metódy.

3. Vedecký prínos a originalita práce

Práca svojím zameraním na problematiku podnikateľskej aktivity a jej podpory prostredníctvom verejných politík je originálna a prispieva k novým alebo verifikovaným poznatkom v rámci relatívne mladej vednej disciplíny akou podnikanie je. Zistenia v každej z piatich skúmaných oblastí prispievajú k rozvoju poznania a to z pohľadu študovaného aspektu. Toto platí ako o výsledkoch v rámci determinantov podnikateľskej aktivity v škandinávskych krajinách, ako aj stále nejednoznačných záveroch o dopadoch podnikania na ekonomický rozvoj tentokrát rozšírených o výsledky Českej republiky. Nepochybne zaujímavé sú i ďalšie zistenia získané v podmienkach Českej republiky a to medzi nezamestnanosťou a podnikateľskou dynamikou, ako aj samostatne zárobkovo činnými osobami a nezamestnanosťou z pohľadu dotačných programov pre začínajúcich podnikateľov z radov nezamestnaných, rovnako tak aj zistenia a závery formulované na základe výskumu vplyvu mäkkých úverov a záruk za úvery na výkony podporovaných firiem. Nové poznatky získané na základe výskumu v Českej republike sú o to cennejšie, že prispievajú k vyplneniu medzery v doposiaľ nedostatočnom výskume podnikania v podmienkach strednej a východnej Európy.

4. Aplikačné prínosy práce pre prax

Práca svojimi závermi vyplývajúcimi z fundovane realizovaných analýz je:

- a/ vhodným informačným zdrojom pre tvorcov politík v oblasti podnikania a to v Českej republike, ako aj v škandinávskych krajinách,
- b/ vhodným metodologickým aparátom pre vyhodnocovanie podporných programov pre podnikateľov a navrhovanie nových programov a nástrojov v Českej republike.

5. Pripomienky a otázky pre autora pri obhajobe práce

K preštudovanej práci mám nasledovné čiastkové pripomienky a otázky:

- a/ na s. 12 a následne na s. 68 uvádzate, že pre operacionalizáciu podnikateľskej aktivity ste použili ukazovateľ GEM „miera etablovaného podnikania“ a to pre odhad modelov kontroly na konci ekonometrickej analýzy a to za účelom verifikácie

spoľahlivosti získaných výsledkov. Ako správne uvádzate miera etablovaného podnikania sa definuje ako „percento populácie 18-64 ročných, ktorí sú vlastníkami/manažérmi etablovaného biznisu, z ktorého sa vyplácali mzdy, platy alebo akékoľvek iné platby vlastníkom viac ako 42 mesiacov“. Takisto sa odvolávate, že tento prístup je zmienený v práci Sternberga a Wennekersa (2005). Z GEM-u však vieme, že za kľúčový ukazovateľ a to z pohľadu novej podnikateľskej aktivity sa považuje TEA (early stage entrepreneurial activity), ktorá sa definuje ako percento rodiacich sa podnikateľov (18 – 64 ročných, ktorí sa v súčasnosti angažujú na zakladaní biznisu...., avšak z tohto biznisu si ako vlastníci najmenej tri mesiace nevyplácali mzdy, platy alebo iné platby) a noví podnikatelia (18 – 64 roční, ktorí sú v súčasnosti vlastníkami manažérmi nového biznisu, z ktorého im boli vyplatené platy, mzdy alebo iné platby za aspoň tri mesiace ale nie viac ako 42 mesiacov).

Myslíte si, že nezahrnutie tejto časti populácie do podnikateľskej aktivity (TEA + etablovaný biznis = celková podnikateľská aktivita) nemá vplyv na celkový výsledok a prečo?

b/ na s. 19 a 110-111 v súvislosti so skúmaním vzťahu medzi podnikaním a nezamestnanosťou uvádzate, že ďalší výskum by sa mal sústrediť na podnikateľskú aktivitu v regióne strednej a východnej Európy, kde znalosti o podnikaní sú nedostatočné. **Máte tým na mysli výskum dopadu podnikania na regionálny rozvoj alebo akú oblasť podnikateľskej aktivity by ste odporúčali skúmať prioritne?**

c/ Táto moja pripomienka je skôr úvaha a podnet pre ďalšie výskumy. Na s. 31 a 169 pri hodnotení podpory finančných inštrumentov v rámci programu START sa pri výbere ukazovateľov merania finančných výsledkov odvolávate na metodológiu aplikovanú citovanými autormi (e.g. Biagi et al., 2015; Kim et al., 2015...). Z môjho pohľadu sa o vybraných ukazovateľoch merania finančných výkonov dá diskutovať a vybrať vhodnejšie a to aj s prihliadnutím na dostupnosť zdrojov dát. Mám na mysli napr. prístup kľúčových faktorov tvorby hodnoty...čo sa mi zdá pre tento typ biznisov vhodnejšie. Takisto nie celkom súhlasím s názorom autora v súvislosti so zlyhaním externých hodnotiteľov pri programe START (s.33), že hodnotitelia mali sa viac sústrediť na nákladovú štruktúru projektu.... Podľa môjho názoru hlavný problém nie je v nákladovej štruktúre projektu, ale v celkovom posúdení stratégie, biznis modelu a schopnosti vlastníkov manažovať takýto biznis. A v tom verím, že hodnotitelia môžu mať medzery. Na druhej strane stojí za celkové zváženie jasne zadefinovať stratégiu poskytovania tohto typu úverov a záruk zo strany štátu. Lebo ak by boli predkladatelia projektov akceptovateľní pre banky, tak tam idú a získajú zdroje. Otázka je, či štát chce zobrať vyššie riziko, a teda aj vyššiu mieru zlyhania u týchto projektov alebo nie. A potom ako bude merať celkový výstup a dopad z tohto nástroja. Zrejme len úzko finančný pohľad nebude postačujúci. Je to síce odvážne, ale nesúhlasím ani s názorom prof. Parkera a van Praaga, podľa ktorých by zrejme sa mali hodnotiť projekty ako to robia banky. No potom, ale je zbytočné mať takéto podporné nástroje, lebo je jasné, že banky by tento typ klientely nefinancovali a to vzhľadom na vyššie riziko, neakceptovateľné pre komerčné banky aj z titulu existujúcej regulácie. Preto je skôr vhodný prístup hodnotenia tohto druhu klientely a projektov prístupom venture kapitalistov ako bánk.

6. Závěrečné odporúčanie:

Predložená dizertačná práca má teoretický, metodický a praktický prínos aplikovateľný v medzinárodných podmienkach, ako aj v podmienkach Českej republiky. Je spracovaná na vysokej vedecko-výskumnej úrovni a ako po vecnej, tak aj formálnej stránke spĺňa všetky predpoklady kladené na prácu tohto druhu. Vzhľadom k tomu navrhujem prácu akceptovať na obhajobu a po úspešnej obhajobe udeliť pánovi Ing. Ondřejovi Dvouletému, MSc. akademický titul **Philosophie Doctor (PhD)**.

Bratislava, november 2017

Anna Pilková, v.r.